

- запровадити стимули для комерційних банків, які кредитують інноваційні проекти;
- збільшити кількість державних банків, їх капітальні ресурси та посилити їх роль на вітчизняному фінансово-кредитному ринку;
- запровадити державне обмеження відсотків за кредитами та здійснювати контроль за дотриманням цього обмеження.

Сучасні умови розвитку банківської системи визначають необхідність зростання диверсифікації діяльності банків у різних сферах фінансово-банківських послуг, зокрема, впровадження і розвитку нових кредитних продуктів для економічно активних суб'єктів. Це один зі шляхів вирішення адаптації комерційних банків до сучасних умов фінансового ринку, що постійно змінюються через кризові явища на ньому, розробки пріоритетних ринкових ніш і сегментів. В цих умовах банки повинні розробляти і пропонувати на ринку все більшу кількість кредитних продуктів і технологій (процесів) для реального сектору економіки, більш гнучких, з урахуванням індивідуальних особливостей кожного клієнта. Це сприятиме, перш за все, підвищенню конкурентоспроможності українських банків та забезпеченню виробництва вкрай необхідними для нього фінансовими ресурсами, а відтак зростанню ВВП та стабілізації ситуації як в економіці загалом, так і в банківській системі, зокрема.

УДК 658.012.005

М.М. Мухіна, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Провідним драйвером відновлення національної безпеки згідно законодавчих ініціатив [1; 2] є забезпечення належного рівня економічної безпеки, і зокрема найбільш вагомोї її складової – фінансової безпеки на всіх рівнях (національному, регіональному, підприємства). З огляду на це дедалі більшої актуальності набуває формування дієвого механізму фінансової безпеки підприємства як гаранту ефективного його розвитку в несприятливих умовах сьогодення, що обумовлені тяжким станом національної економіки, високим рівнем інфляції, девальвацією національної валюти та низькою платоспроможністю населення. Передумовою формування такого механізму є чітке розуміння сутності

фінансової безпеки підприємства як економічної категорії та її особливостей в сучасних економічних умовах.

Фінансова безпека підприємств, як показали проведені дослідження, є предметом пильної уваги наукової спільноти. Вагомий внесок у розвиток теоретико-методичних питань забезпечення фінансової безпеки підприємств здійснили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Барановський О.І., Бланк І.О., Мунтіян В.І., Кириченко О.А., Єрмошенко М.М., Шелест В. В., Козаченко Г.В., Пономарьов В. П., Горячева К.С., Ареф'єва О. В., Єрмоленко О.А., Пономаренко О.Е., Кузенко Т.Б., Реверчук Н.Й., Лаврова Ю.С., Шабатура Т.С., Чібісова І.В. та ін. Проте наразі відсутня єдність думок науковців щодо трактування сутності поняття «фінансова безпека підприємства».

Узагальнення існуючих підходів до трактування поняття «фінансова безпека підприємства» довело, що науковці сучасності зазвичай розкривають його сутність з позиції:

- 1) стану (відносин і ресурсів, діяльності і розвитку підприємства);
- 2) сукупності властивостей, умов, характеристик;
- 3) захищеності;
- 4) комплексу заходів, методів;
- 5) процесу;
- 6) спроможності реалізації стратегії підприємства;
- 7) складової економічної безпеки.

Найбільш прогресивною є думка тих дослідників, які в основу поняття «фінансова безпека підприємства» покладають її тісний зв'язок з поняттям «економічна безпека підприємства», наголошуючи на тому, що фінансова безпека є найважливішим її структурним елементом, який поєднує сутнісні характеристики економічної безпеки і фінансів підприємства та впливає абсолютно на всі сфери діяльності господарюючого суб'єкта, і зазначаючи, що визначальними ознаками цього поняття є – фінансовий стан, фінансові інтереси, фінансові ресурси, ступінь (стан) захищеності фінансових інтересів, фінансова стабільність та фінансові відносини. Це дозволило визначити фінансову безпеку підприємства як стан фінансової системи підприємства, при якому завдяки ефективному управлінню фінансовими ресурсами забезпечується його стабільний розвиток, нейтралізація фінансових ризиків та загроз, узгодженість фінансових інтересів та реалізація стратегічних цілей діяльності [3, с. 13]. Таке трактування фінансової безпеки відображає здебільшого внутрішній стан самого підприємства, що визначається ефективністю управління фінансовими ресурсами, ризиками і загрозами задля досягнення стратегічних орієнтирів сталого розвитку, і не повною мірою враховує положення теорії ресурсної

взаємозалежності, відповідно до якої у своїй діяльності підприємство повинно брати до уваги не тільки свої, але і різні інтереси партнерів, коло яких може бути дуже широким.

З огляду на це пропонуємо під фінансовою безпекою підприємства розуміти ступінь узгодженості у часі і просторі власних інтересів підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища, що досягається ефективним управлінням фінансовими ресурсами і дозволяє протистояти фінансовим ризикам і загрозам забезпечуючи можливість сталого й ефективного розвитку. Таке розуміння фінансової безпеки підприємства не суперечить уже зробленим спробам визначити це поняття, оскільки виходить з визнання впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Принциповою відмінністю запропонованого розуміння фінансової безпеки підприємства є визнання позитивного і негативного впливу зовнішнього середовища в силу того, що підприємство здійснює свою діяльність у цьому середовищі і поза ним його діяльність неможлива.

Отже, фінансова безпека підприємства є комплексним поняттям, що визначає залежність внутрішнього стану його фінансової системи від зовнішнього середовища і відбиває узгодженість, збалансованість інтересів підприємства та інтересів суб'єктів зовнішнього середовища. Це визначає необхідність розробки таких моделей управління фінансовою безпекою підприємства, які допоможуть пристосовуватися до змін, протистояти будь-яким загрозам (внутрішнім і зовнішнім) та отримувати позитивні фінансові показники, що в свою чергу позитивно відобразяться на національній економіці в цілому.

Інформаційні джерела:

1. Указ Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України» [Електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

2. Закон України «Про національну безпеку України» № 2469-VIII від 21.06.2018 р. [Електронний ресурс] <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

3. Управління фінансовою безпекою підприємств торгівлі в умовах невизначеності : колективна монографія / За заг. ред. А.С. Крутової. – Х. : Видавець Іванченко І. С., 2017. – 264 с. – ISBN 978-617-7377-47-3.